

Nijkerk *Natuurlijk*

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk Nummer 1 - 2024

Winter

ivn natuur
educatie
Nijkerk

**Instituut voor natuureducatie
Afdeling Nijkerk**

Postbus 1082, 3860 BB Nijkerk

BESTUUR

Voorzitter	Maarten Oosterkamp	06-28 84 94 40 voorzitter@ivn-nijkerk.nl
Secretaris	Arjan van Slooten	06-36 38 40 06 secretaris@ivn-nijkerk.nl
Penningmeester	Ellie Kroon	06-13 07 63 39 penningmeester@ivn-nijkerk.nl

COLOFON

Nijkerk Natuurlijk is een uitgave van IVN-afdeling Nijkerk. Kopij en reacties kunt u uiterlijk tot **15 februari 2024** sturen naar Arjan Kalee, nn@ivn-nijkerk.nl (tekst zo mogelijk in Word aanleveren en **afbeeldingen los** bijleveren als JPG of TIFF).

Redactie:

Arjan Kalee (tijdelijke coördinator)
Egbert Woudenberg
Hans Dekker

Lay-out en productie:

Renea Grafisch, Nijkerk

Bezorging:

Hilda Blom (coördinator)
Robin Nellestein
Marion Petrie
Anita de Raad
Jaap Schaap
Marinus van Tol
Wil van Winkoop
Dinie Vos
Bernadette Post
Renée Broekhuis
Marieke van den Heuvel

Foto op de voorkant:

De kraai, van Thea de Ruijter.
Een toelichting bij deze foto vindt u op pagina 4.

Nijkerk *Natuurlijk*

Jaargang 47; 2024 nr. 1 (Winter)

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk.

De afdeling IVN Nijkerk is opgericht op 14 maart 1977.

Secretariaat: Greppelland 7, 3863 ZK Nijkerk,
secretaris@ivn-nijkerk.nl

Banknummer: NL32RABO0347864759 t.n.v. IVN Nijkerk

Ledenadministratie: Herman van Dasselaar, ledenadministrateur@ivn-nijkerk.nl

Lidmaatschap: lid € 25,00, donateur € 17,00, huisgenootlid € 12,50,
jeugd lid € 7,50 en cadeaulid € 25,00 per jaar

Website: www.ivn.nl/afdeling/nijkerk

INHOUDSOPGAVE

De kraai - <i>bij de voorpagina</i>	4
De baard van Koning Winter	5
De jeugd heeft de toekomst	9
Rabo ClubSupport	10
Beestachtig	11
Verslag Boomfeestdag 2023	14
De kleine rode russula	16
Natuurlezing 'Vlinders in de tuin'	17
De wolf.... en de zeven zussen	18
Informatieavond ontstaan sterren en planeten	20
Doe mij maar gewoon	22
Een dwergspitsmuis (Sorex minutus)	23
IVN Nijkerk en de Fietsvierdaagse	26
Gif, giftig, vergiftigd	27
Vrijwilligersdag 2023	29
Groencursus 2023	30
Uitnodiging nieuwjaarsreceptie	33
Werkgroepen	35

IVN is een landelijke organisatie die mensen lokaal bij de natuur betreft. Meer dan 20.000 ervaren vrijwilligers organiseren jaarlijks met veel passie en kennis talloze excursies, cursussen, wandelingen en tentoonstellingen. Zo komen veel mensen in contact met de natuur. En dat is nodig, want IVN is ervan overtuigd dat kennis van natuur, milieu en landschap de betrokkenheid vergroot. Door uw lidmaatschap ondersteunt u IVN Nijkerk.

Waarom is de kraai (eigenlijk zwarte kraai; *Corvus corone*) toch zo mysterieus en spookachtig... en wordt in spannende films, als het spannend wordt, vaak het beeld van een kraai gebruikt. Vooral bij graven, op een griezelige, donkere, in nevel gehulde begraafplaats. Kraaien worden wel geassocieerd met somberheid.

In werkelijkheid is de kraai een prachtige vogel die hoort bij de groep zangvogels. Zangvogels onderscheiden zich op muzikaal gebied van andere vogels, door een ver ontwikkelde syrinx (red.: een complex van membranen en spieren aan het einde van en rondom de luchtpijp). Zangvogels hebben zeven spieren om muziek te produceren. De kraai zingt dan wel niet zo mooi als veel andere zangvogels maar hoort toch echt thuis binnen deze groep. Net als de raaf en de kauw.

De kraai is groter dan de kauw en kleiner dan de raaf. Hij is vooral moeilijk te onderscheiden van de raaf. Als je de kraai en de raaf naast elkaar ziet, is het niet moeilijk omdat je het verschil in grootte dan ziet. Zitten ze niet naast elkaar dan is het verschil zichtbaar in de veren op de snavel. Deze lopen bij de raaf verder door dan bij de kraai. De snavel van de raaf is forser. De raaf heeft een staart in de vorm van een wigwam. De staart van de kraai is meer hoekig. Ook het geluid van de kraai onderscheidt zich

van de raaf. In de meeste gevallen zal het om een kraai gaan. Raven komen in Nederland veel minder vaak voor. In de Arkemheerpolder kan je ze wel tegenkomen.

Net als de raaf is de kraai een aaseter. Ze eten kadavers maar ook zwerfafval, noten en zaden, en ze jagen ook op kleine vogels. In de broedtijd roven ze nesten leeg.

Kraaien leven meer solitair dan kauwen. Iemand vertelde me eens dat er bij ons in de wijk een grote groep kraaien zit. Eigenlijk weet je dan al dat het in de meeste gevallen niet om een grote groep kraaien gaat maar om een groep kauwen. Het aantal kraaien in de bebouwde kom is wel aan het toenemen. Dit komt ook omdat de havik en buizerd in dichte bosgebieden zorgen voor een stevige predatiedruk. De Vogelbescherming meldt wel dat het aantal broedgevallen van kraaien in Nederland aan het afnemen is met minder dan 5% per jaar.

De meeste kraaien zijn schuw. Maar af en toe blijven ze zitten zodat ik ze kan fotograferen. Op de foto zie je dat de kraai door lichtinval niet helemaal zwart is, maar toch meer kleurrijk dan je zo met het blote oog zou denken.

Thea de Ruijter

DE BAARD VAN KONING WINTER

's Ochtends vroeg, eind februari 2022, liep ik in alle rust in de diepe bossen, speurend naar herten en zwijnen toen mijn oog viel op tientallen witte vlekken die zich verderop op dood hout bevonden. Ik wist meteen wat het was, maar zoveel bij elkaar had ik nog nooit gezien. Ijshaar, ook wel de baard van Koning Winter genoemd! Een bijzonder en mooi fenomeen dat zich alleen voordoet wanneer het zeer vochtig weer is, en het een klein beetje vriest. De vele witte ijsharen bij elkaar vormen een sierlijk golvende bos en komen uit het hout. De haren waren wel tot 10 cm lang en bedekten soms 30 cm van de dode houten takken. Heel bijzonder om te zien. Maar hoe ontstaan ze?

Onderzoek in het verleden

De literatuur over ijshaar is niet overvloedig, maar gaat wel al terug tot ongeveer een eeuw geleden. In 1918 vermoedde Wegener al dat er een relatie was tussen de vorming van ijshaar en de schimmel die hij op datzelfde hout vond (een blauwwitte korst). Het mechanisme erachter en de soort schimmel kon hij echter niet achterhalen. In 1975 en later werden meerdere onderzoeken

---

verricht, en pas in 2006 werd door Dash et al beschreven dat vorstheffing en ijssegregatie (ijsafscheiding) aan de basis lagen van de ijshaarvorming.

Naast deze natuurkundige processen blijkt er voor ijshaarvorming ook een winteractieve schimmel nodig te zijn. En treedt deze haarvorming alleen op bij loofhout, en niet bij naaldhout. Ook komt ze enkel voor op kaal loofhout, en niet op de plekken waar nog schors zit. Hoe zit dat precies?

De wetenschappers Hofmann et al voerden in 2015 een diepgaand onderzoek uit en beschreven hun bevindingen in het rapport met de veelzeggende titel 'Evidence for biological shaping of hair ice'.

Pre-melting

In de overgang van herfst naar winter is veel dood hout door en door vochtig. Wanneer het gaat vriezen, zal het water in het hout ook kunnen bevriezen. Dit gebeurt echter niet zo snel. De capillaire werking in de houtvaten (dunne vaten waardoor contact tussen water en omliggend houtweefsel intensief is) zorgt voor vriespuntsverlaging. Het ingewikkelde proces erachter wordt pre-melting genoemd (hetzelfde proces waardoor we kunnen schaatsen op ijs: op het kristallijne oppervlak bevindt zich een heel dunne quasi-vloeibare waterfilm).

Vorstheffing en ijssegregatie

Het kleine beetje water in het houtvat dat dichtbij het oppervlak bevriest, zet uit en treedt daardoor uit het houtvat (dit is ijssegregatie). Het vrijgekomen deel van het houtvat wordt vervolgens weer opgevuld met onderkoeld water en zo groeit er een haar (als het te streng vriest zal het water in het hout ook bevriezen en kan er geen haarvorming optreden).

Je ziet het ook weleens bij modder die bevriest, een mooi schouwspel van moddervormen met enige scherpte die zijn opgeheven door het bevriezen en uittreden van water uit capillairen waardoor de modder onregelmatig omhoog komt (omdat bevroren water 9% meer volume inneemt dan vloeibaar water).

Exidiopsis effusa

Bij microscopisch onderzoek van verschillende houtmonsters met ijshaar werden diverse soorten schimmels gevonden, één soort werd in alle houtmonsters gevonden: het rozeblauwig waskorstje (*Exidiopsis effusa*). De schimmeldraden (mycelium) groeien voor hun voedsel langs de houtvaten naar de dieper gelegen houtdelen.

In een gecontroleerde omgeving konden de onderzoekers het ijshaar reproduceren. Werd het hout in kokend water ondergedompeld of behandeld met een sterk schimmelwerend middel en daarna opnieuw aan dezelfde luchtvochtigheid en vrieskou onderworpen dan verschenen er alleen grove ijskorsten. Zonder schimmel treedt er dus nog steeds ijsvorming op buiten het hout, maar de haarvorming blijft achterwege.

Ook werd nauwkeurig de temperatuur in het hout gemeten van monsters zonder en met schimmel, hier bleek geen verschil op te treden. Het metabolisme (de stofwisseling) van de schimmel en het daardoor gevormde water (onze stofwisseling vormt ook water) en koolstofdioxidegas is dermate minuscule dat dit niet de oorzaak is van uittreding van water. Dit wordt in de populaire literatuur op internet vaak genoemd en van elkaar overgenomen: bij de stofwisseling van de schimmel komt water vrij dat uit het hout treedt en bevriest als een haar.

Dat is dus niet waar, de schimmel produceert veel te weinig water hiervoor en zonder schimmel treedt er ook water uit het hout dat bevriest. De eerdergenoemde ijssegregatie is de oorzaak, het water in het hout is afkomstig van de regen, mist en dauw.

Houtstralen

Houtvaten in bomen dienen voor het transport van voedsel en water door de boom. De houtvaten die radiaal lopen, dus vanuit het midden van de stam naar de buitenkant (maar niet in de schors), worden ook wel houtstralen genoemd. Bij loofbomen maken de duidelijk zichtbare houtstralen 8-33% van het volume van het hout uit, bij naaldbomen is dat slechts 1%, bovendien zijn ze veel dunner dan bij loofhout en daardoor niet met het blote oog te zien. Daarnaast worden de houtstralen bij naaldbomen in geval van beschadiging vaak opgevuld met hars.

Alle gevormde ijsharen blijken te ontspringen bij de uiteinden van houtstralen en groeien dan door in de lucht (indien er schors aanwezig is wordt de groei fysiek tegengehouden). Ze zijn ook even dun als de houtstralen. Bij naaldbomen zijn er nauwelijks houtstralen aanwezig en is de schimmel niet te vinden. Ijsharen kan je dus alleen vinden op kaal loofhout.

In koude droge lucht zullen deze ijsharen snel verdampen (sublimeren; overgang van vaste naar gasvormige toestand van water). Maar, wanneer de lucht vochtig is en het lichtjes vriest kan het ijshaar rustig doorgroeien. De met

---

waterdamp verzadigde lucht verhindert de verdamping van het ijs.

Herkristallisatie tot korsten

De ijsharen kunnen onder optimale condities vele uren tot dagen blijven bestaan, en dat is verrassend. Normaliter vindt er herkristallisatie plaats, een snel proces van herrangschikking van de ijskristallen tot grovere structuren, bv. korsten, waardoor er geen ijsharen kunnen ontstaan. Vooral rond het vriespunt verloopt de herkristallisatie heel snel. Bij de proeven zonder schimmel in het hout ontstonden er ook ijskorsten.

Antivries

Er moet dus iets in het ijs aanwezig zijn dat herkristallisatie tegenhoudt. Voorbeelden hiervan zijn antivries eiwitten (waardoor vissen die leven in de zeeën rondom de polen niet doodvriezen, door zout treedt namelijk vriespuntsdaling op, waardoor de zeewatertemperatuur een paar graden onder nul kan zakken zonder dat ze bevroert). Ook bij consumptieijs worden stoffen toegevoegd om herkristallisatie tegen te gaan, soms lukt dit niet helemaal en vind je kleine ijsklontjes in het ijs.

Wanneer we de ijsharen ontdooien blijkt het water een zwak lichtbruine kleur te hebben, een aanwijzing dat het water, en dus ook het ijs, organische bestanddelen bevat.

Chemische analyse toont aan dat er in de ijsharen een mengsel van duizenden koolstofverbindingen aanwezig is. Onderzoek daarnaar leidt naar afgebroken lignine als bron van de verbindingen. Lignine is de houtstof waarmee de schimmel *Exidiopsis effusa* zich voedt en zo witrot veroorzaakt in het hout. Om te achterhalen welke van deze bestanddelen de herkristallisatie tegenhoudt en wat de rol is bij het groeien van de haren, is verder onderzoek nodig.

Dat achter dit mooie winterfenomeen in de natuur zo'n ingewikkeld samenspel van mechanismen schuilgaat had ik toen in het bos niet kunnen vermoeden.

Arjan Kalee

DE JEUGD HEEFT DE TOEKOMST

Toekomstige generaties moeten van de natuur kunnen genieten en zullen er ook zorg voor moeten dragen. Daarom is het essentieel dat de jeugd van nu op jonge leeftijd een verbondenheid met de natuur ontwikkelt. Natuur en groen zijn een essentieel onderdeel van de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Het IVN kan daarbij een grote rol spelen door te laten zien hoe mooi, belangrijk en leuk die natuur is. Binnen IVN Nijkerk proberen we voor onze gemeente als scholenwerkgroep daar invulling aan te geven.

De scholenwerkgroep heeft in het najaar van 2023 een activiteitenprogramma 2023/2024 naar alle scholen van de gemeente Nijkerk verzonden. Negen scholen hebben al hierop positief en enthousiast gereageerd en groepen ingeschreven op verschillende activiteiten als najaarswandeling, voorjaarswandeling, slootje vissen en lieveheersbeestjesles. Genoeg te doen het komende jaar.

De scholenwerkgroep is dit jaar ook betrokken geweest bij de organisatie van Boomfeestdag, samen met de gemeente. Elders in dit nummer lees je er meer over. Op die Boomfeestdag kwam, door het enthousiasme van de kinderen over die dikke en lange wormen in de grond, al heel snel het idee om ook maar te starten met een bodemdierenles en die aan de scholen aan te bieden. Het smaakt allemaal naar meer.

Als je zin hebt om ook mee te helpen aan activiteiten van de werkgroep, dan kan je je melden bij de scholenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl. Het zou mooi zijn als andere werkgroepen ook willen nadenken hoe zij jongeren bij hun activiteiten kunnen betrekken. Wij denken graag met jullie mee.

Hans Dekker

RABO CLUBSUPPORT

De oproep om op onze club te stemmen tijdens de Rabo ClubSupport actie heeft het mooie resultaat van 640 euro opgeleverd. Met dit geld kan de werkgroep Natuurlijk Proeven hulpmiddelen gaan aanschaffen voor het ouderwets conserveren van wat de natuur om ons heen biedt. De werkgroep wil de opgedane kennis graag educatief inzetten door het organiseren van workshops in samenwerking met de scholenwerkgroep. Op de nieuwjaarsreceptie gaat u hier meer over horen. Wij willen jullie hartelijk bedanken voor de Rabo ClubSupport stem.

Ellie Kroon

An illustration of two people sitting on a wooden bench outdoors. On the left, a woman wearing a red hat and a striped shirt is reading a green book. On the right, a man wearing a yellow and white striped shirt is reading a blue book. There are several large green plants in pots around them. In the top right corner, there is a logo for 'de Bibliotheek Gemeente Nijkerk' with the tagline 'brengt je verder!'. The logo consists of an orange circle with a white stylized figure inside.

de Bibliotheek
Gemeente Nijkerk
brengt je verder!

**Leen boeken/tijdschriften over tuinieren
bij de Bibliotheek! www.bibliotheeknijkerk.nl**

Ik doe mijn uiterste best om mij iedere dag beestachtig te gedragen. Dat betekent dat ik probeer me zo te gedragen dat dat in harmonie is met de natuur, net zoals dat bij dieren het geval is. Dieren kennen geen oorlog, fraude, bedrog, haat, nijd, achterdocht, opstandigheid, ontevredenheid, zijn nooit ontheemd, gediscrimineerd, uitgesloten, vervolgd en noem nog maar tienduizend vervelende menselijke eigenschappen op die niet in het dierenrijk voorkomen. Dieren ontwikkelen geen ideologieën en hebben geen religies. Dieren hebben dus geen geloof en kennen ook geen gemeenschappelijke manier van denken. Dat komt doordat ze geen zelfbewustzijn hebben en ze geen rede kennen.

Alhoewel, dat was de vroegere overtuiging in de biologie, tegenwoordig komt men steeds vaker tot de conclusie dat emoties en zelfbewustzijn vaker voorkomen bij dieren dan we denken. Inderdaad, we kennen soorten die hun eigen spiegelbeeld herkennen. En diverse primaten en olifanten, maar ook ganzen en reeën vertonen rouwgedrag na verlies van een soortgenoot. Dieren die door de mens geslagen worden, martelingen ondergaan of als geketend circusact worden uitgebuit ontwikkelen een angststoornis.

Zwijnen die gevoerd worden door de mens, verwachten bij de volgende ontmoeting ook eten van de mens, krijgen ze dit niet, dan kunnen ze opdringerig en/of agressief worden (wilde dieren dus NIET voeren). Bij raven komen onderzoekers gedrag tegen dat lijkt op empathie, een voorbeeld: twee raven hebben ruzie met elkaar en eentje delft het onderspit. De verliezer wordt minutenlang achtervolgd en trekt zich letterlijk trillend terug in een hoek. De andere raven fladderen met luid gekras rond. Dan verlaat een van de raven de groep en zoekt rustig huppelend toenadering tot het slachtoffer. Als het slachtoffer wegloopt geeft de raaf niet op. Na een paar minuten laat het slachtoffer de raaf dichtbij komen, waarop deze het verenkleed van het slachtoffer begint te verzorgen.

Emoties komen we tegen bij tal van dieren, en bij huisdieren wel heel duidelijk, meestal zijn ze vrij primair. Omdat bij ons emoties de zichtbare uitingen van onze innerlijke gevoelens zijn, zullen dieren waarschijnlijk ook gevoelens (minder complexe) kennen, maar komen ze niet tot de daden waartoe wij soms in staat zijn. Daar kunnen we van leren. Zou het onze intelligentie en rede zijn waardoor we onze gevoelens zo vernietigend en berekenend kunnen aanwenden, is het een gevaarlijke mix van xenofobie en superioriteit, waardoor we onze empathie verliezen voor elkaar en de natuur? Wij zijn tot een consumptiemaatschappij verworden in al ons doen en laten, waardoor

---

we steeds meer het contact verliezen met de aarde en haar natuur. De natuur waarvan we toch deel uitmaken en afhankelijk van zijn.

Bedreiging

Zolang de aarde bestaat is er geen enkele diersoort geweest die het natuurlijke evenwicht heeft verstoord. Dieren zijn uitgestorven door natuurlijke oorzaken of door ingrijpen van de mens.

De mens vormt een bedreiging voor de aarde. De aarde wordt als een citroen uitgeknepen. Stoffen die miljoenen jaren over hun ontstaan hebben gedaan, zoals olie, gas, steenkool, bruinkool en dergelijke zijn in een paar honderd jaar in rook opgegaan. Allerlei soorten zeldzame mineralen voor bijvoorbeeld onze elektronische apparatuur worden door middel van kolossale mijnen uit de grond gehaald, zelfs de zeebodem zal hiervoor worden afgeschraapt en het einde van de uitputting van de aarde is nog niet in zicht. Vooral de oorlogsindustrie slokt hiervan een megadeel op. Er is een grote behoefte aan voedsel en hout en daardoor worden per minuut tientallen voetbalvelden aan bos gekapt.

Overdrijven

Natuurlijk overdrijf ik als ik zeg dat ik me zoveel mogelijk beestachtig wil gedragen. Ik heb nou eenmaal een computer nodig om dit artikel naar de hoofdredacteur van dit blad te schrijven die beslist of dit artikel geschikt is om het in Nijkerk Natuurlijk te zetten. Mijn computer, telefoon, auto e.d. bevatten allerlei zeldzame mineralen en werken op energie die verkregen is door middel van elektriciteit, die verkregen is door gas (ik heb wel zonnepanelen). Mijn huis wordt gedeeltelijk verwarmd met fossiele energie. Werkelijk bijna alles waarmee ik mij omring, is gemaakt met behulp van fossiele energie. En ik heb ook een opvatting over hoe het leven er uit moet zien.

Mens, probeer je zo veel mogelijk dierlijk of beestachtig te gedragen

Dat het goed is je beestachtig te gedragen bevat wel een kern van waarheid zoals we hierboven lazen. Dieren leven in harmonie met hun omgeving. Een mens dus niet. Willen we in harmonie met de natuur leven, dan zullen we ons dus zo veel mogelijk dierlijk of beestachtig moeten gedragen.

Hoe doen we dat? Onder andere door zo min mogelijk gebruik te maken van alles wat gedaan wordt om de aarde uit te wringen.

Recycling

Natuurlijk weet iedere natuurliefhebber hoe hij een klein steentje kan bijdragen aan het leefbaar houden van de aarde. Vooral hergebruik is belangrijk. Dat betekent niets wat ooit gebruikt is weggooien, maar een tweede leven geven. Gelukkig dat er tegenwoordig zoveel tweedehandswinkels zijn. Maak er gebruik van. Daarbij hoort dat we geen hout, bladeren en takken weggooien, maar hergebruiken in de tuin. Het regenwater dat van het dak stroomt kan goed voor vijver of tuin gebruikt worden. En zo kunnen we nog uren doorgaan met wat we kunnen doen om de aarde leefbaar te houden.

Ergernis

Eén van de redenen waarom ik dit artikel schrijf is dat het mij steeds ergerde dat in de kranten het woord beestachtig wordt gebruikt voor het verschrikkelijke gedrag dat mensen ten opzichte van elkaar vertonen. Helaas, het enige wezen dat zulk gedrag vertoont is de mens. Bij dieren komt dit niet voor. Beestachtig gedrag is dus fout gezegd, het moet mensachtig gedrag zijn.

Hoop

Niets is alleen zwart of wit, goed of slecht, juist of onjuist. Laten we hopen en proberen dat we ons in het beestachtige en dierlijke vakje kunnen scharen van wit, goed en juist. We hebben er tenslotte voldoende intelligentie voor!

Leendert de Boer

The advertisement features a background image of a lush green vineyard with rows of grapevines. In the center, there is a circular logo with an owl's face. The text 'WIJNHOEVE MIDDELDORP' is written in a semi-circle above the owl, and 'APPEL' is written below it. Below the logo, the text 'Wijnhoeve Middeldorp' is written in a large, bold, white font. Underneath that, the text 'Ambachtelijke en duurzame wijn geproduceerd in Nijkerk' is written in a smaller, white, italicized font. Below that, the text 'Nu 10% korting op onze wijnen voor IVN-Nijkerk leden' is written in a white, bold font. In the bottom right corner, the text 'Appelsestraat 38, Nijkerk' and 'www.wijnhoevemiddeldorp.nl' is written in a white font.

Wijnhoeve Middeldorp
Ambachtelijke en duurzame wijn geproduceerd in Nijkerk
Nu 10% korting op onze wijnen voor IVN-Nijkerk leden
Appelsestraat 38, Nijkerk
www.wijnhoevemiddeldorp.nl

VERSLAG BOOMFEESTDAG 2023

Boomfeestdag (vroeger: Boomplantdag) wordt tegenwoordig gehouden op de derde woensdag van november en op 15 november 2023 was het weer zo ver. Boomfeestdag is een leuke manier om de kinderen te leren hoe belangrijk het is om goed voor de natuur te zorgen. Al 66 jaar zet de gelijknamige nationale stichting zich in om kinderen meer inzicht, kennis en begrip voor bomen bij te brengen. Jaarlijks worden er landelijk door ruim 100.000 kinderen meer dan 200.000 bomen en struiken geplant en meestal gaat dat ook gepaard met een stukje educatie.

In het Corlaer-park werd Boomfeestdag dit jaar ingevuld door een bijenotse te plaatsen: het plaatsen van een bijenhotel (gemaakt door leerlingen van Accent), het planten van fruitbomen en andere bomen en struiken en het zaaien van bloemenmengsels. In de weken ervoor voorafgegaan door biodiversiteitslessen (bomen en bijen) in de tweede klassen van school Accent en groep 5 van school Holk, door de scholenwerkgroep van het IVN.

Na de regen van de voorafgaande dagen scheen nu vooral de zon. De vlaggen (Nederland, gemeente Nijkerk, IVN en Boomfeestdag) werden gehesen en wethouder René Windhouwer sprak een welkomstwoord uit en plantte, samen met een aantal kinderen, de eerste boom: "We toveren de buurt om in een groen paradijs en nodigen de insecten uit voor het feest. Waarom? Omdat we daarmee helpen om alle verschillende planten en dieren blij en gezond te maken. Dat noemen we biodiversiteit en geloof me, het is iets om heel trots op te zijn." Mooier kan het toch niet worden gezegd....

Daarna werden alle leerlingen in groepjes verdeeld en aan het werk gezet. Er werd gespit, geplant, gezaaid en getimmerd. De leerlingen van Accent hielpen de leerlingen van school Holk en per groepje was er ook een volwassen begeleider. Grote gaten werden er gegraven en de dikke en lange wormen boden een mooie gelegenheid om nog wat extra's te vertellen over de natuur. Ook Rien Loman kwam even langs om te zien hoe zeer de kinderen aan het genieten

---

waren. Na een uur hard werken kwamen we allemaal weer bij elkaar op het verzamelpunt en was er voor de kinderen een frisdrankje en wat snoep, waar Dide Douma en Tiny Meersma weer voor hadden gezorgd. De volwassenen kregen koffie of thee met iets lekkers.

Al voor de zomer werd deze fijne samenwerking van gemeente, IVN, aannemer Florijn en Stichting Landschapsbeheer Gelderland gestart en op deze dag (voor dit jaar) weer afgesloten. Het was een mooie, leuke ochtend en volgend jaar gaan we gewoon weer opnieuw aan de gang met een andere locatie en een dichtbij die locatie gesitueerde school.

*Namens de Boomfeestdagmedewerkers,
Renée Broekhuis, Marieke van den Heuvel en Hans Dekker*

DE KLEINE RODE RUSSULA

In een weelderig bos, waar zonnestrallen speels door de bladeren dansten en een zachte bries de bomen liet fluisteren, leefde een bijzondere Russula. Deze Russula was anders dan zijn soortgenoten. Hij was kleiner en fijner dan de rest, maar wat hem echt uniek maakte, was zijn eigenaardige eigenschap: hij weigerde om op eigen benen te gaan staan.

Terwijl de andere Russula's trots rechtop groeiden en genoten van de aandacht van de zon, bleef de kleine Russula liever dicht bij zijn grote vriend waar hij zich veilig voelde. Hij droomde ervan om met zijn grote broers en zussen de wereld te verkennen, maar de gedachte aan het onzekere avontuur boezemde hem angst in.

Op een heldere ochtend, toen de dauw de bosbodem verfraaide, hoorde de kleine Russula een zachte stem boven hem. Het was de grote Russula, die met zijn brede hoed beschutting bood aan de kleine Russula. "Kom maar met mij mee", zei de grote Russula, zijn stem vriendelijk en geruststellend.

De kleine Russula twijfelde niet langer. Voorzichtig klom hij omhoog op de hoed van zijn grote metgezel. Daar, hoog boven de grond, voelde hij zich veilig en geliefd. De grote Russula, wiens stevige stam hem nu als een beschermende ouder ondersteunde, was zijn nieuwe thuis.

Samen reisden ze door het bos. De grote Russula deelde zijn levenservaring en wijsheid met de kleine Russula, terwijl deze laatste met zijn fijngevoeligheid en jeugdige nieuwsgierigheid het leven op een geheel nieuwe manier ontdekte. Ze werden onafscheidelijke vrienden en vormden een prachtige symbiose.

Terwijl de seizoenen kwamen en gingen, groeide de kleine Russula uit tot een volwassen paddenstoel, altijd hoog op de hoed van de grote Russula. Ze werden een icoon van verbondenheid in het bos, een levende herinnering dat soms de sterksten de zwakkeren kunnen helpen en dat ware vriendschap de mooiste schatten voortbrengt.

En zo leefden de twee Russula's, de kleine die niet op eigen benen wilde staan en de grote die zijn kleine metgezel een plek bood, gelukkig en tevreden, in perfecte harmonie met de natuur en elkaar, en bewezen ze dat samen groeien soms de meest bijzondere avonturen oplevert.

Will Kleinsprokkelhorst

NATUURLEZING 'VLINDERS IN DE TUIN'

'Vroeger zag je veel meer vlinders.' We kunnen ons nu al haast niet meer voorstellen hoeveel dat er moeten zijn geweest. Want het is waar: er waren er veel meer. Tot nu toe zag iedere generatie Nederlanders minder vlinders dan de generatie ervoor.

Vlinders verdwijnen....

- Sinds het begin van de twintigste eeuw zijn er 17 soorten dagvlinders uit Nederland verdwenen.
- En nog eens 10 dagvlindersoorten staan op het punt uit ons land te verdwijnen.
- Van de 53 dagvlindersoorten, die nu nog in ons land voorkomen, is ruim de helft zeldzaam of zeer zeldzaam.
- Meer dan de helft van deze vlinders staat op de Rode Lijst.
- Al in 2013 liet De Vlinderstichting weten dat de graslandvlinders met 50% afnamen in Europa.

Al decennialang vermindert het aantal vlinders in Nederland. Vanaf 1990 volgt 'De Vlinderstichting' nauwgezet de trends van alle vlindersoorten. Het blijkt dat zowel de bedreigde soorten als algemene soorten steeds maar verder achteruitgaan.

Wil jij hier meer over weten? Dat kan.

Op donderdag 15 februari 2024 van 19.30 - 21.30 uur organiseert de Volksuniversiteit Nijkerk in de bibliotheek een natuurlezing 'Vlinders in de tuin'. Gastspreker is Kars Veling, ecooloog en al sinds de beginjaren werkend bij De Vlinderstichting.

Meer informatie én inschrijving op de site van de Volksuniversiteit:
<https://vu-nijkerk.nl/lezingen-2/natuurlezing-vlinders-in-de-tuin.html>

DE WOLF.... EN DE ZEVEN ZUSSEN

De man met de witte baard en de groen/bruine bodywarmer zat in de serre de krant te lezen. “De wolf op de Veluwe”, las hij. “Het moet ook niet gekker worden”, dacht hij. “Ze verzinnen ook van alles om de verveling te verdrijven”. Langzaam sukkelde de man in slaap.

Het had al weken achtereen geregend en het chagrijn had toegeslagen. Onze tuinkaboutert was toe aan avontuur. Dus zocht hij zijn laarzen bij elkaar, trok zijn regenjack aan, capuchon over de oren. Alleen aan zijn neus kon je zien dat hij het was. Toen waagde hij zich naar buiten. Soppend over het hoge gras dat nodig gemaaid moest worden, probeerde hij zonder uit te glijden de loopplank te bereiken. Toen dat gelukt was raapte hij al zijn acrobatentalent bij elkaar en waagde de eerste stap. Wat toen gebeurde was bijna te veel voor de menselijke zintuigen. Zijn rechterlaars die hij helaas niet helemaal juist had aangetrokken, bleef haken achter een paaltje en voor hij het wist belandde onze equilibrist in de sloot. Zijn gesmoorde kreet klonk wanhopig over de aangrenzende tuinen.

Als bij toverslag verschenen zijn zeven buurvrouwen in hun deuropeningen en repten zich naar de ongelukkige badgast. Met gezamenlijke inspanning en vereende krachten trokken ze hem op de kant en net zo snel als ze verschenen waren, verdwenen ze ook weer. Maris, Cecile, Eline, Gunilla, Mila, Marit en Norah, opgelost in de vochtige lucht. De rust in de tuin keerde terug.

Het was inmiddels donker geworden en licht kreunend stond onze vriend op om de schemerlamp aan te doen. Hij wreef zich in de ogen, streek zich over zijn bol en voelde een kleine bult op zijn achterhoofd. Wat was er gebeurd? Iets met een wolf en zeven zussen? Hoe hij ook piekerde, de oorzaak van zijn buil bleef een mysterie. Had hij gedroomd of was het een sprookje? “Als je niet in wonderen gelooft, ben je geen realist”, dacht hij toen maar en ging verder met het lezen van het artikel over de wolf in misschien wel de beste krant van Nederland.

Anneke Thuring

GERT DAVELAAR
GRONDWERKEN LANDSCHAPSONDERHOUD

Heiweg 34
3794 MP De Glind
Tel: 06-23769164
www.gertdavelaar.nl
info@gertdavelaar.nl

Welkom bij Albert Heijn Nijkerk.

Openingstijden:

maandag t/m zaterdag 07.00 - 22.00 uur
zondag 08.00 - 22.00 uur

Dat is het *lekkere* van...
Albert Heijn Van den Tweel

Frieswijkstraat 72 - Nijkerk

Bulderweg 16
3862 PK Nijkerk
tel: 06-224 00 523
e-mail: info@bokkers-verhuur.nl

Een blik op sterren en planeten. Oeroud en uiterst actueel.

INFORMATIEAVOND ONTSTAAN STERREN EN PLANETEN + KIJKAVOND STERRENBEELDEN IN DE WINTER

Op woensdagavond 31 januari 2024 verzorgt Hennie Sohl een informatieve avond met als titel **'Wij zijn gemaakt van sterrenstof'**. 's Avonds 2 en 3 februari gaan we naar buiten om ze te bekijken. Hennie is publieksmedewerker bij 'Sonnenborgh' in Utrecht, de oudste sterrenwacht van Nederland.

Bij de lezing vertelt hij wat het verschil is tussen sterren en planeten, hoe deze zijn ontstaan en wat onze plek is in het melkwegstelsel van 200 miljard sterren, waar wij deel van uitmaken. Sterren, onze zon is er één van, worden geboren, leven enkele miljarden jaren en gaan ook weer dood. Tegenwoordig weten we door waarnemingen van het heelal steeds meer hoe dit proces in zijn werk gaat.

Hennie zal tijdens zijn lezing inzoomen op hoe onze zon en de daarom heen draaiende planeten zijn gevormd en welke spectaculaire waarnemingen mogelijk zijn. Ook vertelt Hennie welke sterren en planeten op een heldere winteravond waargenomen kunnen worden.

Informatieavond 31 januari 2024: Kindcentrum Oranje Nassauschool
Eijkmanplantsoen 3, Nijkerk
Kijkavond 2 of 3 februari 2024: Wijngaard Aan de Breede Beek
Slichtenhorsterweg 69, Nijkerk

Let op: De kijkavond is afhankelijk van een heldere hemel. Op 31 januari wordt gekozen welke avond daarvoor het meest geschikt is. Mocht het dan niet mogelijk zijn, dan wordt een latere datum gekozen.

Bij de wijngaard gaan we kijken welke sterren en planeten te vinden zijn. Bij helder weer zijn vele sterrenbeelden, o.a. de Grote en Kleine Beer, Cassiopeia, Orion, de Pleiaden, te zien en de planeet Jupiter. Met enig geluk kunnen we zelfs het dichtstbijzijnde melkwegstelsel de Andromedanevel (M31) waarnemen.

Bijdrage: € 8,50 p.p. Inclusief een welkomst koffie/thee.
€ 4,50 p.p. Alleen de kijkavond, voor partner/kinderen deelnemer.
Betaling via QR-code op de avond.
Overige consumpties voor eigen rekening.

IVN leden
ontvangen
10% korting

Aanvang: Beide avonden van 19.30 tot 21.30 uur

Aanmelden: Stuur een mail aan IVN Nijkerk: ivnnijkerkexcursie@gmail.com
Graag naam, tel. en aantal deelnemers per avond vermelden.

TIP: neem een verrekijker en een stoeltje mee

De avonden zijn mogelijk gemaakt door Kindcentrum Oranje Nassau en wijngaard Aan de Breede Beek.

Bij de wijngaard kunt u elke 2e zondagmiddag van de maand deelnemen aan 'Wijn & Verhaal'. Geopend van 13.00 tot 17.00 uur.

Gratis tickets via breedebeekwijn.nl/wijn-verhaal

DOE MIJ MAAR GEWOON

Als IVN'er ben je gewoon om jezelf te verwonderen.

In de berm van de Stoutenburgerlaan te Hoevelaken trof ik zaterdag 4 november een pracht van een gewone krulzoom aan. Hij stond er gewoon. Die rechtse trechtervormige hoed was waarschijnlijk gewoon het oudst.

Zo bouwen gewone wespen, gewoon een wespennest.

De eerste keer dat ik die prachtige geel-zwart gestreepte libel in De Stille Kern zag, was ik verrukt. Na deze gedetermineerd te hebben, bleek het slechts de gewone oeverlibel te zijn.

Wat ik gewoon niet goed begrijp is, dat zoveel prachtige beestjes en plantjes, zoals toen die berenklauw op de dijk te Arkemheen of die zeehond die ik in de Oosterschelde zag zwemmen, slechts gewoon genoemd worden. Ik hield even de pas in, terwijl een gewone vinvis toch indrukwekkender moet zijn.

Maar goed, gewoon zegt gewoon niets over de verschijningsvorm, maar duidt enkel dat bepaalde soorten flora en fauna gewoon veel voorkomen. Nochtans kunnen het bijzondere uiterlijk en de details van deze soorten je gewoon doen verwonderen.

Gert Wouters

EEN DWERGSPITSMUIS (SOREX MINUTUS)

Let op de kleine oogjes en de lange snorharen.

Mijn nieuwe huisdier is een dwergspitsmuis. Het is waarschijnlijk een man. Die ontdekte ik toevallig in een doorloopval waar geen voedsel in zat. Voor deze muis heb ik een bed and breakfast verblijf ingericht. Spitsmuizen (familie Soricidae) worden vaak voor een muis aangezien, maar zijn daar niet aan verwant. Ze behoren tot de insecteneters (orde Eulipotyphla), net als egels en mollen.

Ik ben van mijn gast al aardig wat te weten gekomen. Hij leeft uitsluitend van dierlijk voedsel. Zijn ontbijt, lunch en diner bestaat uit meelwormen en pissebedden die hij hoorbaar naar binnen werkt. Hij heeft dan ook puntkiezen. De punten van zijn tanden en kiezen zijn granaatrood. Leuk om uilenballen te ontleden. Hier zal vast wel eens een onder- of bovenkaak van een dwergspitsmuis in te vinden zijn.

Per dag eet hij bijna zijn gewicht aan voedsel. Als ik bijna mijn gewicht aan voedsel zou moeten eten zou dat zo'n zeventig kilo zijn. De vraag is dus hoe het komt dat zo'n klein beestje zoveel moet eten.

Wet

Een natuurwet die hierop van toepassing is, is de volgende: hoe kleiner de inhoud, hoe groter naar verhouding het oppervlak. Een dwergspitsmuis heeft naar verhouding met zijn inhoud dus een groot oppervlak. Hierdoor verliest hij veel warmte. Het is een zoogdier en heeft een constante temperatuur. Die is 38,5 graden (alhoewel er ook een zuidelijk levende variant is met een lichaamstemperatuur van 35,5 graden). De dwergspitsmuis moet dus veel eten om veel te kunnen verbranden om zijn temperatuur op pijl te kunnen houden. Krijgt hij een dag geen voedsel, dan sterft hij door onderkoeling. Een winterslaap zit er dus niet in.

Dwergspitsmuizen doorzoeken alle kleine gaten en openingen op zoek naar voedsel. Zo komen ze ook wel eens terecht in een doorloopval waar ze niet meer uitkunnen. Doorloopvallen moeten dus afgesloten worden als ze niet gebruikt worden.

Let op de spitse tanden en kiezen.

Water

Mijnheer dwergspitsmuis belieft geen drankjes. In zijn verblijf staat een deksel met daarin een paar druppels water. Ik heb niet één keer kunnen waarnemen dat hij iets dronk. Waarschijnlijk dat hij zijn vocht uit het voedsel betreft. Woelmuizen en veldmuizen heb ik wel zien drinken.

Springen

Veldmuizen en woelmuizen kunnen bijna een halve meter recht omhoog springen. Mijn gast springt niet. Maar hij schijnt als de beste te kunnen klimmen.

Ogen en oren

De ogen en oren zitten voor het grootste gedeelte verborgen in de vacht. Zijn oriëntatievermogen is vooral afhankelijk van zijn reuk: zijn neus is dan ook onophoudelijk in beweging.

Nest

Volgens de zoogdierengids maakt hij een bolvormig nest van droog gras. Mijn gast heeft dat nog niet gedaan. Misschien dat dit bouwen van een nest alleen gebeurt als er een vrouwtje bij komt. Daar probeer ik voor te zorgen.

Vijanden

Katten vangen vaak spitsmuizen. Die worden niet opgegeten. Dat komt waarschijnlijk door de stank die ze afgeven. Een dwergspitsmuis is dus geen dier dat in de kamer gehouden kan worden. Voor de uilen is deze muis een hapje dat met huid en haar wordt doorgeslikt.

Voorkomen

Deze muis komt in heel Europa voor. Het is de echter de enige spitsmuis van Ierland. Wilt u ook dat er spitsmuizen in uw tuin voorkomen? Leg dan in uw tuin een composthoop of een takkenhoop aan.

Leendert de Boer

IVN NIJKERK EN DE FIETSVIERDAAGSE

IVN had maar een bescheiden rol, slechts op de fietsroute Flevoland deed IVN Nijkerk mee. Onder bij de Tuurtoren in de Stille Kern stond Jan Wouda met zijn telescoop. Hij kon van alles vertellen over het vogelleven daar. Helemaal boven op de toren stonden Hans Dekker en Marieke van den Heuvel om meer te vertellen over dit prachtige natuurgebied. Bij het voorlopen hadden ze al drie reeën en een watersnip gezien. Ze hadden stoeltjes en een tafeltje op het platform gezet, maar wegens alle bezoekers, zeker 100 klimmen er naar boven, schoot de lunch erbij in. Voor de 70-plussers onder de klimmers was het wel fijn om even op de stoeltjes neer te strijken. Een geslaagde promo dag voor de Stille Kern en IVN Nijkerk. Dank promoters van IVN Nijkerk en dank organiseerders van de Fietsvierdaagse.

Ellie Kroon

GIF, GIFTIG, VERGIFTIGD

Na veertig jaar heb ik weer een moestuin aangelegd. Het was een experiment. Het idee erachter was, dat je in iedere tuin of op ieder balkon groente moet kunnen verbouwen. Ik had ongeveer tien vierkante meter grond tot mijn beschikking.

Mijn familie houdt van tuinbonen. In februari kan met de teelt daarvan al worden begonnen. De bonen moeten een paar dagen in water weken en daarna opgepot worden. De bladeren van de jonge kiemplanten moeten harden en daarom heb ik de kiemplanten in potten in grote overdekte bakken buiten in de zon gezet. En daar ging het mis. Na een paar weken ontdekte ik dat muizen door de allerkleinste kieren in de bakken waren doorgedrongen en het voedsel in de zaadlobben hadden opgevreten. Bijna alle (zo'n honderd kiemplanten) gingen teloor. Opnieuw tuinbonen gepoot en de bakken hermetisch gesloten. Dat ging goed. De bonen in de koude grond uitgepoot. Ging ook goed. De planten werden een meter hoog en gaven veel bloemen. Veel bezoek van hommels. Maar toen. Een invasie van luizen. Die moesten natuurvriendelijk bestreden worden. Met glasreiniger, dus milieuvriendelijk. Ging uitstekend. Afijn, de teelt van tuinbonen was gelukt. Familie blij.

Muizen en luizen

Tuinbonen worden in het groot verbouwd op tientallen hectares. Hoe bestrijdt men dezelfde vijanden die ik in mijn tuin tegenkom: natuurlijk met gewasbeschermende middelen. Sorry, dit zijn voor de luizen pesticiden en voor de muizen verdelgingsmiddelen. Extreem natuuronvriendelijk.

Witte luizen die vocht onttrekken aan de bovenkant van de wortel van andijvie.

Twee keer gebruik maken van de grond

De wortels van vlinderbloemigen, dus ook tuinbonen, vormen stikstofknolletjes, dus die heb ik laten zitten en de stengels vlak boven de grond afgeknipt. De volgende gewassen, het was ondertussen juli geworden, waren boerenkool, rode kool, prei, verschillende soorten sla en andijvie. Het wonderlijke was dat van al deze planten er een paar waren die niet wilden groeien. Het werden lilliputtersplanten. Met andere woorden, de helft werd niks. En hoe kon dat? Daarvoor was onderzoek nodig.

1. Ik kwam erachter dat de slapplanten en de andijvieplanten, zodra het donker werd, aangevreten werden door grote en piepkleine slakken. Remedie: met de hand weg vangen, of met een schoteltje met bier. Dus natuurvriendelijk.
2. Ik ontdekte dat de stengel aan de basis van andijvie door mieren werd gebruikt als toegangspoort voor hun nest. Voor mij niets aan te doen.
3. Ik zag dat de toppen van de boerenkool door een legermacht van luizen was bezet. Remedie: glasreiniger gebruiken. Lukte niet. De invasie was niet te stoppen.
4. De rode koolplanten werden enigszins aangevreten door muizen maar dat stopte op den duur. Hoefde dus niks aan gedaan te worden.

Gifloze groente

Ik denk dat ik zo'n dertig procent van wat ik heb aangeplant in mijn moestuin heb kunnen oogsten. Is heel weinig. Vind ik niet erg. Niets ervan bevat gif.

Groenten uit verre landen vertrouw ik niet. Heb zelf gezien hoe daar royaal wordt gespoten met gif. Een mens, het is bewezen, bevat meer dan een paar honderd gifsoorten in zijn lijf.

Biologisch

Het is onmogelijk om gifloos te leven omdat de meeste groenten uit landen komen waar men niet zo moeilijk doet met het spuiten van gif. Die groenten zien er uitstekend uit. Ik doe mijn uiterste best om sla, andijvie, boerenkool en dergelijke zo goed mogelijk te kweken, maar ik kan absoluut niet opboksen tegen de enorme knollen rode kool, grote kroppen andijvie, sla en dergelijke. Deze fantastische, goed uitziende groenten kunnen alleen maar geteeld worden als er gewasbeschermende middelen, dus gif, gebruikt wordt. Vaak een klein beetje van steeds weer een andere soort gif waardoor er een opeenstapeling van gif ontstaat.

Wat te doen

Probeer toch wat groente in de vensterbank, op het balkon of in de tuin te kweken. Ook al kan maar een deel geoogst worden: het is toch de moeite waard om te ervaren hoe er biologisch geteeld kan worden, ook al is het een druppel op een gloeiende plaat.

Leendert de Boer

VRIJWILLIGERSDAG 2023

Op 9 september, een prachtige zonnige nazomerdag, vond de vrijwilligersdag plaats.

IVN Oost-Veluwe ontving ons, 12 actieve IVN-Nijkerkers in de IVN-heemtuin naast Bezoekerscentrum de Veluwezoom. Vooral bij 'onze Petra' konden ze hun kennis goed kwijt. Wat een gevarieerde tuin met keuken en geneeskrachtige kruiden, verplanten, een vlindertuin en nog veel meer speciale hoekjes. Wat een klus om te onderhouden.

Bovendien worden er ook nog zaden gewonnen en verkocht. Na de lunch daar lekker buiten genuttigd te hebben, reden we via de toeristische Posbank-route naar Kasteel Rosendael (nu in bezit van Geldersch Landschap & Kastelen), waar we een rondleiding kregen. We konden blikken werpen op de mooie tuin en het mooie park. Een bezoek aan de Bedriegertjes lukte niet meer. We kozen als afsluiting om te gaan genieten van een echt oranje ijsje buiten op het terras van de orangerie.

Ook in 2024 willen we een vrijwilligersdag organiseren, als bedankje voor de inzet voor IVN Nijkerk. Juist op zo'n dag leer je andere IVN'ers beter kennen. Enorm waardevol, naast het verrijken van je natuurkennis.

Ellie Kroon

GROENCURSUS 2023

Dat de natuur rondom Nijkerk zoveel te bieden heeft, dat heb ik de afgelopen twee maanden ervaren tijdens de IVN Groencursus.

Op woensdagavond kwamen we bij elkaar in het Corlaer College waar een onderwerp uit de natuur werd besproken. De onderwerpen wilde dieren in het bos, paddenstoelen (60 soorten), geologie, plantenrijk, ecologie en kringlopen werden door enthousiaste en kundige sprekers behandeld. Boeiende uitleg, prachtige foto's en volop ruimte om vragen te stellen!

“Zelden zag ik mensen zo enthousiast”

Elke “lesavond” werd afgesloten met een excursie op de zaterdag erna. We zijn met de groep naar het Aardhuis geweest en hebben daar herten van dichtbij gezien, we hebben in de Arkemheense polder heuse grondboringen gedaan (red.: bekijken van de gevormde aardlagen door de duizenden jaren heen), paddenstoelen in Leuvenum bekeken en genoten van de plantenwandeling door de Bogen in Nijkerk. Als deelnemers werden we herhaaldelijk verrast door wat er te ontdekken viel. Ik heb zelden een cursus gevolgd waarbij alle deelnemers zo enthousiast bleven.

Beste IVN-Nijkerk, ik heb genoten. Bedankt!

Herman van Deelen

Gele knolamaniet

Parelstuifzwam

Dennekleefsteelmycena

Edelhert (mannetje)

Bomen en struiken

Geel hoorntje

Gekraagde aardster

Je kunt overal tanken maar sparen voor IVN Nijkerk doe je alléén bij

**Bij iedere liter brandstof wordt 2 cent gereserveerd
voor de natuurvereniging IVN.
GEWOON DOEN**

MOS bv

verenigingsmanagement,
secretariaat, financiële
administratie,
communicatie en advies

www.mos-net.nl

MOS Select bv

werving en selectie,
detachering,
uitzenden

www.mosselect.nl

MOS Events bv

evenementen,
congressen, workshops

www.mosevents.nl

Postbus 1058 - 3860 BB Nijkerk - Tel: 033 - 247 34 00
E: mos@mos-net.nl - W: www.mos-net.nl

Sanitair
Alle merken kranen
Onderdelen voor kranen
Gashaarden
Elektra
PVC afvoer
Badkameraccessoires
Dakbedekkingsmaterialen

Ohmstraat 1, 3861 NB Nijkerk
(033) 245 14 72

Voor bedrijven en particulieren
Openingstijden en overige
informatie vindt u op:
www.van-dasselaar.nl

IVN-Nijkerk nodigt u graag uit voor de

nieuwjaarsreceptie

zaterdag 13 januari 2024

van 15.00 tot 18.00 uur

Scouting Nijkerk (gebouw Doornsteeg)

Bunschoterweg 29b in Nijkerk

We ontmoeten elkaar met een smakelijk en
verrassend programma van de werkgroep
Natuurlijk Proeven.

Save the date!

BOUW *hoveniersbedrijf*
BULDERWEG

Hoveniers Aanleg

Hoveniers Onderhoud

Boomtechniek

Schoolpleinen

Flora en Fauna

Bouw Bulderweg Hoveniersbedrijf
Duifhuis 34
3862 JG Nijkerk

Tel: 033 245 41 86
Mobiel: 06 53 302 663

FF SOLUTIONS

*Oplossingen flora & fauna
binnen het wettelijke kader*

Onderdeel van:
R.I.-Buitenbouw B.V.

www.ri-buitenbouw.nl

WERKGROEPEN

Advertenties	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 advertenties@ivn-nijkerk.nl
Boomfeest	Hans Dekker	06 - 52 32 73 70 boomfeest@ivn-nijkerk.nl
Communicatie, PR en Promokraan	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 promo@ivn-nijkerk.nl
Fotowerkgroep	Petra Heidinger	fotowerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Gidsen en excursies	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 gidsenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Hoogstambrigade	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl
Landschapsbeheer	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 landschapsbeheer@ivn-nijkerk.nl
Natuurlijk Proeven	Elly Kuijt	06 - 22 23 28 68 ellykuyt@gmail.com
Nieuwsbrief	Herman van Dasselaar en Jorieke Linnenkamp	pr@ivn-nijkerk.nl
Nijkerk Natuurlijk	Arjan Kalee (tijdelijk)	nn@ivn-nijkerk.nl
Planten	Arjan Kalee	plantenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Scholen	Hans Dekker	06 - 52 32 73 70 scholenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Vogels	Janoh de Groot	06 - 26 53 44 03 vogelwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Wandelgroep	Petra Heidinger Ruud Verhoef	promo@ivn-nijkerk.nl
Website	Ruud van Veenschoten	06 - 81 33 26 28 webmaster@ivn-nijkerk.nl

**VAN
DER
GOOT**

OPTICIENS

EEN KLASSE OP ZICH
EL SWAROVISION, VERREKIJERS MET SUPERIEURE TECHNOLOGIE

IVN leden krijgen 15% korting op aanschaf van verrekijker
of telescoop van Swarovski, Zeiss of Bynolyt.

Plein 15 - Nijkerk

EL
GRENZELOZE
PERFECTIE

SEE THE UNSEEN

